

Pamuk Kralı

Ekonomi ve piyasalar hakkında milyonlarca kitap, yazı ve görsel yayın yapıldı. Peki bunların kaçısı değerli ya da değerini zaman içinde ispatlayacak? Piyasalar hakkında yayınlanan yüz binlerce kitabın hepsini okumadım ama yüzlercesini okudum. Aralarında yalnızca birkaç kitap kalıcı olacak kadar değerli. Edwin Lefevre tarafından yüz yıl önce yazılmış olsa da Jesse Livermore'u anlatan "Reminiscences of a Stock Operator" isimli yarı biyografik kitap da bunlar arasında. Değişmeyen insan psikolojisini derinlemesi ne yansıtan ve piyasalara ilgi duyan duymayan herkesin okuması gereken bir kitap olma niteliği taşıyor. Tabii, önyargılı olabilirim ama sayısını unuttuğum kez kadar okuduğum nadir kitaplardan biri. Paul Tudor Jones da Livermore hakkında yazılan birkaç kitaba önsöz yazdı ve Edwin Lefevre tarafından yazılanı, yanında çalışmaya başlayan herkese mecburi okuma olarak veriyordu.

Kitap artık bir klasik haline geldi ve genelde Livermore'un piyasalarda kazandığı paralar üzerinde duruluyorsa da kitapta ders olabilecek birçok hezimet hikâyesi de var. Livermore, hayatı boyunca birçok servet kazandı ve kaybetti. Kitabı okuduğunuzda sanki dün yazılmış hissine kapılıyorsunuz. Aslında kendi zamanının ötesine taşan Keynes, Freud ve Darwin gibilerini okuduğumda da "modern" diye okuduğum eserlerin çoğundan daha güncel olduğu hissine kapılıyordum. Livermore'un hatalarıyla ilgili olan kısımları okuduğunuzda, günümüzde de yatırımcıların neredeyse bir asır önce Livermore'un yaptığı hataların aynısını yaptıklarını görmek gerçekten şaşırtıcı. Belki de şaşırtıcı olmamalı, çünkü insan doğası aslında pek de değişmedi.

Livermore'un hezimetlerinden en ilginç olanlarından biri de, o dönem "Pamuk Kralı" olarak tanınan Percy Thomas ile ilgili olanı. Thomas, pamuk piyasalarında inanılmaz bilgili ve başarılı bir isim olarak ün salmış ve dünyanın her yerinde fikirlerini merakla bekleyen bir takipçi kitlesi edinmişti.

Zaman içinde Livermore, Thomas'la arkadaş oldu ve tabii ki piyasalar hakkında bol bol muhabbet ettiler. O zamanlar Livermore, pamuk fiyatları için olumsuz görüşe sahipti ve kısa pozisyon taşıyordu. Percy Thomas ise pamuk konusunda bir boğaydı. Livermore, Thomas'la konuşmaya başladığında, zaman içinde Thomas kendi fikrini desteklemek için o kadar çok veri, grafik ve analiz ortaya koydu ve müthiş detaylı sofistike yorumlar yaptı ki, Livermore sonunda yanıldığına ve Thomas'ın haklı olduğuna ikna oldu.

Livermore sadece kısa pozisyonunu kapatmakla kalmadı, aynı zamanda kaldıraçla pamuk satın almaya başladı. Zarar ederken dahi pamuk almaya devam etti ve paçal yaptı, yani sözde maliyet düşürdü. Zararları katlanmaya başladı. Kimyası bozulan Livermore, daha sonra hayatının en ahmakça hamlesi olarak adlandırdığı şeyi yaptı. Para kaybeden pamuk pozisyonunu korumak için karda olan buğday dâhil diğer pozisyonlarını kapattı ve iflasa bir adım daha yaklaştı.

Livermore, inanılmaz bilgili ve karizmatik bir kişiliği olan bir uzmanın kendisine sunduğu benzersiz derinlikteki analizlerden birine ikna oldu. Esas hatası ise, zarar eden kaldıraçlı pozisyonda inat etmesi ve düşerken dahi pozisyonunu büyütmesi oldu. Bu arada Thomas, Livermore'u kasten yanıltmadı. Kendisinin bu alandaki analizinin gücüne ve bağlantılarına gerçekten inanmış olması muhtemeldir. Fakat dünyanın en müthiş analizi bile olsa, bu analiz doğru çıkacak diye bir kural yok.

Piyasalarda maliyeti yüksek olabilen hatalardan biri de; çok fazla haber, veri ve yoruma baktığımızda, genelde önceden oluşmuş fikir ve hatta önyargılarımızı desteklemek için bazı "kanıtlar" aramamız. İşin aslı şu ki, görüşünüzü desteklemek için kullanabileceğiniz pek çok bilgi ve veri her zaman vardır.

Aradan bir asır ve bilgi devrimi geçti ancak, "Günümüzde yatırımcıların sınırsız ve çoğu bedava bilgiye ulaşması çok kolay, böyle hatalara artık düşülmez" diye düşünüyorsanız, bir daha düşünün derim. Neredeyse sonsuz ve maliyetsiz gibi görünen veri yayınları ve piyasa yorumları sonuç itibarıyla sadece ve sadece gerçeğin bir parçasını teşkil edebilir. Aşırı bilgi yükü, yatırımcıları belirli bir görüşe inatla bağlı kalmaya sevk ederse yatırımcıya yarar sağlamaz.

Sonuçta, Livermore pamuktaki pozisyonu nedeniyle iflas noktasına yaklaşmıştı. Livermore'u amatör yatırımcıdan ayıran özellik ise, bu zararı için Thomas'ı suçlamaması, yaptığı hatanın kendisine ait olduğunu kabullenmesi ve gerekli dersleri çıkarıp bir daha yapmamaya çalışmasıydı.

ÇEKİNCE:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Söz konusu rapor belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olarak hazırlanmamıştır. Belirli bir getirinin sağlanacağına dair herhangi bir vaat veya taahhütte bulunulmamaktadır. Tüm yorum ve tavsiyeler öngörü, tahmin ve fiyat hedeflerinden oluşmaktadır. Zaman içinde piyasa koşullarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle söz konusu yorum ve tavsiyelerde değişikliğe gidilebilir. Size uygun olan yatırım araçlarının ve işlemlerin kapsam ve içeriği uygunluk testi neticesinde belirlenir. Uygunluk testi, yatırım kuruluşu tarafından pazarlanan ya da müşteri tarafından talep edilen ürün ya da hizmetin müşteriye uygun olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla, müşterilerin söz konusu ürün veya hizmetin taşıdığı riskleri anlayabilecek bilgi ve tecrübeye sahip olup olmadıklarının tespit edilmesidir. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, yorum ve tavsiye uygunluk testi ile tespit edilecek risk grubunuz ve getiri beklentiniz ile uyumlu olmayabilir. Bu nedenle, uygunluk testi neticesinde risk grubunuz tespit edilmeden sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi amaç, bilgi ve tecrübenize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Burada yer alan bilgi ve veriler, araştırma grubumuz tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan derlenmiş olup, doğrulukları ayrıca araştırılmamıştır. Bu nedenle, bu bilgilerin tam veya doğru olmaması nedeniyle doğabilecek zararlardan Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ve çalışanları sorumlu değildir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından farklı bölümlerde istihdam edilen kişilerin veya Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin ortaklarının ve iştiraklerinin bu raporda yer alan tavsiyelerle veya görüşlerle hemfikir olmaması mümkündür. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ile piyasanın işleyişinden kaynaklanan makul nedenlerden dolayı, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ortakları, çalışanları, yöneticileri ve bunlarla doğrudan ve dolaylı olarak ilişkileri bulunan istihdam ilişkisi doğuracak bir sözleşme çerçevesinde veya herhangi bir sözleşme olmaksızın çalışan ve tavsiyenin hazırlanmasına katılan tüm gerçek veya tüzel kişiler ile müşterileri arasında önlemeyen çıkar çatışması ve objektifliği etkilemesi muhtemel nitelikte ilişkiler doğabilir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. , ortakları veya iştirakleri, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirildikleri yatırım hizmetleri

ve faaliyetleri ile yan hizmetlerini, bu raporda bahsi geçen şirketlere, muhtelif zamanlarda, sunmayı teklif edebilir veya sunabilir. Muhtelif zamanlarda, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin, ortaklarını, iştiraklerinin ve işbu kapsamdaki yöneticilerinin, yetkililerinin, çalışanlarının veya temsilcilerinin, doğrudan veya dolaylı olarak, raporda bahsi geçen işlemler, menkul kıymetler veya emtialar üzerinde pozisyonları bulunabilir veya farklı nedenlerle ilgi ve ilişkileri bulunabilir. Söz konusu çıkar çatışması durumlarında Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. , internet sitesinde yer alan Çıkar Çatışması Politikası uyarınca hareket eder. Bu rapor, sadece gönderildiği kişilerin kullanımı içindir. Bu raporun tümü veya bir kısmı Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin yazılı izni olmadan çoğaltılamaz, yayınlanamaz veya üçüncü kişilere gösterilemez, ticari amaçla kullanılamaz.